

Työtapaturmat 2016

Maatalousyrittäjien työkuoleman riski on lisääntynyt selvästi viimeisen kymmenen vuoden aikana

Maatalousyrittäjien työkuoleman riski työpaikalla on lisääntynyt 11,2 prosenttia vuosina 2007–2016. Tämä käy ilmi Tilastokeskuksen työtapaturmatilastosta, jossa verrattiin kahta viisivuotisjaksoa toisiinsa. Vuosina 2007–2011 maatalousyrittäjille sattui yhteensä 29 kuolemaan johtanutta työtapaturmaa, joka merkitsi keskimäärin 7,0 työkuolemaa 100 000 maatalousyrittäjää kohden. Vuosina 2012–2016 sattui yhteensä 27 kuolemaan johtanutta työtapaturmaa, joka merkitsi keskimäärin 7,8 työkuolemaa 100 000 maatalousyrittäjää kohden. Tuorein työtapaturmatilasto sisältää tiedot maatalousyrittäjille vuonna 2016 sattuneista työtapaturmista.

Maatalousyrittäjien työtapaturmat ja työkuolemat vuonna 2016

	Työtapaturmat	Vähintään 4 päivän työkyvyttömyyteen johtaneet	Vähintään 4 päivän työtapaturmia / 100 000 henkeä	Työpaikka-kuolemat
Maatalousyrittäjät	4 340	2 939	4 653	5

Vuonna 2016 Maatalousyrittäjien eläkelaitos maksoi maatalousyrittäjille korvauksia yhteensä 4 340 työtapaturmasta, joista 2 939 johti vähintään neljän päivän työstä poissaoloon.

Tapaturmasuhteella mitattu maatalousyrittäjien työtapaturma-alttius pysyi lähes ennallaan edellisvuoteen verrattuna (-2,1 %). Vuonna 2015 maatalousyrittäjille sattui 4 754 vähintään 4 päivän työkyvyttömyyteen johtanutta työtapaturmaa 100 000 vakuutettua maatalousyrittäjää kohden.

Sisällys

Maatalousyrittäjien työtaturmat.....	3
--------------------------------------	---

Taulukot

Taulukko 1. Maatalousyrittäjien työtaturmat ja työkuolemat sukupuolen mukaan vuonna 2016.....	3
---	---

Laatuseloste: Työtaturmatilastot.....	4
---------------------------------------	---

Maatalousyrittäjien työtapaturmat

Vuonna 2016 Maatalousyrittäjien eläkelaitos (Mela) korvasi yhteensä 4 340 maatalousyrittäjille sattunutta työtapaturmaa, joista 2 939 johti vähintään neljän päivän työkyvyttömyyteen. Vuotta aiemmin maatalousyrittäjille sattui yhteensä 4 309 työtapaturmaa, joista 3 141 johti vähintään neljän päivän työkyvyttömyyteen. Vähintään 4 päivän työkyvyttömyyden aiheuttaneiden työtapaturmien määrä laski selvästi edellisvuodesta (-6,4 %).

Miesten tapaturmariski on selvästi korkeampi kuin naisilla: miehille sattui 4 978 ja naisille 3 940 työtapaturmaa sataatuhatta maatalousyrittäjää kohden (taulukko 1). Vastaava suhdeluku oli vuonna 2015 miehillä 5 280 ja naisilla 3 620. Vuonna 2016 menehtyi 5 maatalousyrittäjää työtapaturman uhrina.

Taulukko 1. Maatalousyrittäjien työtapaturmat ja työkuolemat sukupuolen mukaan vuonna 2016

Työtapaturmat						
	Molemmat sukupuolet yhteensä		Vähintään 4 päivän työkyvyttömyys			Työpaikka-kuolemat
	N	%	N	%	Vähintään 4 päivän työtapaturmia / 100 000 henkeä	N
Miehet	3 269	76,7	2 159	75,9	4 978	5
Naiset	1 071	23,3	780	24,1	3 940	-
Yhteensä	4 340	100,0	2 939	100,0	4 653	5

Laatuseloste: Työtapaturmatilastot

1 Tilastotietojen relevanssi

1.1 Tilaston tietosisältö ja käyttötarkoitus

Työtapaturmatilasto sisältää tilastotietoja palkansaajille, maatalousyrittäjille ja muille yrittäjille vuosittain sattuneista työpaikka- ja työmatkatapaturmista.

Työtapaturmatilaston tiedot on tuotettu yhdistämällä työtapaturmavakuuttamisen yhteydessä muodostuvia rekisteriaineistoja ja Tilastokeskuksen aineistoja. Palkansaajien ja yrittäjien työtapaturmatiedot on saatu Tapaturmavakuutuskeskukselta (TVK). Maatalousyrittäjien työtapaturmatiedot perustuvat Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen (Mela) keräämiin tietoihin. Tilaston laatimisessa on hyödynnetty myös Tilastokeskuksen työvoimatutkimuksen ja työssäkäyntitilaston tietoja.

Tilastossa työtapaturmiksi on määritelty sellaiset työssä sattuneet vahingot, joista vakuutuslaitos on maksanut korvausta. Tilastossa tarkastellaan pääosin viimeisimpänä referenssivuonna sattuneita työtapaturmia, mutta tämän lisäksi eri aikasarjojen avulla kuvataan myös työtapaturmatilanteessa 1990 – ja 2000 luvuilla tapahtuneita muutoksia.

1.2 Työtapaturmatilastossa käytettyjen käsitteiden määritelmiä

Työtapaturma

Työtapaturma määritellään tapaturmavakuutuslain 4 §:ssä. Työtapaturmalla tarkoitetaan tapaturmaa, joka aiheuttaen vamman tai sairauden on kohdannut työntekijää työssä tai työstä johtuvissa olosuhteissa. Lain mukaan työtapaturmat jakautuvat tapaturman sattumispaikan mukaan seuraavasti:

- **Työpaikkatapaturma** on sattunut työssä tai työhön liittyvissä oloissa. Tällöin työtapaturmiksi määritellään myös työtä tehdessä sattuneet liikennetapaturmat.

- **Työmatkatapaturma** on puolestaan sattunut varsinaisen työajan ulkopuolella matkalla asunnolta työpaikalle tai työpaikalta asunnolle.

Tilastossa tapaturmat luokitellaan niiden vakavuuden mukaan seuraavasti: kuolemaan johtaneet työtapaturmat, vähintään neljän päivän ja alle neljän päivän (ns. pikkutapaukset) työkyvyttömyyden aiheuttaneet tapaturmat. Tilastossa tarkastellaan pääsääntöisesti vain vähintään neljän päivän työkyvyttömyyden aiheuttaneita työtapaturmia.

Tapaturmasuhde ja tapaturmataajuus

Eri toimialoilla tai ammatti- ym. ryhmissä vallitsevien tapaturmariskien vaihtelua voidaan mitata suhteuttamalla sattuneiden työtapaturmien lukumäärä kullakin toimialalla työskentelevien työntekijöiden tai tehtyjen työtuntien lukumäärään. Kun tapaturmat suhteutetaan työntekijöiden ja työtuntien määriin, voidaan saatuja suhdelukuja pitää tietyn ammatin tai toimialan ”riskilukuina”. Käytännössä tapaturma-alttius vaihtelee myös saman toimialan sisällä esimerkiksi työtehtävien mukaan.

- **Tapaturmasuhde** tarkoittaa sattuneiden tapaturmien ja työntekijöiden määrän suhdetta. Vähintään neljän päivän tapaturmissa suhdeluku on laskettu 100 000 työntekijää kohden ja kuolemaan johtaneissa tapaturmissa 100 000 työntekijää kohden.

- **Tapaturmataajuus** tarkoittaa sattuneiden tapaturmien ja tehtyjen työtuntien suhdetta. Suhde lasketaan miljoonaa työtuntia kohden. Taajuutta käytetään lähinnä eri toimialojen välisessä vertailussa.

Tiedot eri toimialojen ja ammattien työntekijämääristä ja tehdyistä työtunneista saadaan Tilastokeskuksen työvoimatutkimuksesta.

Ammatti

Ammatilla tarkoitetaan sitä toimintaa tai työtä, jota vahingoittunut teki pääasiallisesti elatukseksi tapaturman sattumishetkellä. Ammatteja luokiteltaessa periaatteena on ollut yhdistää samanlaatuinen toiminta siten, että koulutus, ammattiasema, virka-asema tai toimiala eivät vaikuta ammatin luokitteluun. Ammatit on luokiteltu vakuutuslaitoksissa. Vakuutuslaitosten käyttämä luokitus poikkeaa hieman

Tilastokeskuksen luokituksesta, mutta tässä julkaisussa luokitus on yhdenmukaistettu Tilastokeskuksen luokituksen kanssa (Tilastokeskus: Ammattiluokitus 1987). Ammattiluokitus tulee seuraavan kerran mukaan työtapaturmatilaston vuosijulkaisuun vuonna 2018 (vuoden 2016 työtapaturmia raportoitaessa).

Jos tapaturman uhrilla on ollut useita töitä, ammatiksi on luokiteltu aikaisempien tietojen perusteella vaarallisin työ.

Ammattiluokitus on rakenteeltaan 3-numeroinen, mutta suurimmassa osassa julkaisun taulukoista on tietosuoja- ja tietojen luotettavuussyistä käytetty 1- tai 2-numerotason luokitusta. Käyttämällä hienojakoista luokitusta pystytään paikantamaan sellaisia ammattiryhmiä, joissa riski joutua työtapaturman uhriksi on poikkeuksellisen korkea. Hienojakoisen luokituksen käytöllä on myös varjopuolensa: laskettuihin tapaturmasuhdelukuihin liittyy pienten ammattiryhmien kohdalla epävarmuutta, joka johtuu pienestä havaintomäärästä työvoimatutkimuksen otoksessa. Tapaturmasuhteet on laskettu vain niissä ammattiluokissa, joissa on sattunut vähintään viisi tapaturmatapausta, ja joissa on työvoimatutkimuksen otoksen mukaan vähintään 10 000 työntekijää. Tätä pienemmälle ryhmälle tapaturmasuhdetta ei ole katsottu voitavan luotettavasti laskea.

Toimiala

Julkaisussa käytetty luokitus perustuu Tilastokeskuksen toimialaluokitukseen vuodelta 2008 (Toimialaluokitus TOL2008, käsikirjoja 4, Tilastokeskus). Toimialaluokitus on taloudellista toimintaa harjoittavien yritysten ja vastaavien yksiköiden sekä toimipaikkojen ryhmittelyjärjestelmä. Vahingoittuneen toimiala luokitellaan sen tuotannon kohteen tai toiminnan lajin mukaan, mitä hänen toimipaikassaan pääasiallisesti tehtiin.

Vahingoittuneen toimiala on luokiteltu vakuutuslaitoksissa. Toimialan luokittelussa saattaa olla epävarmuutta, joka johtuu lähinnä hankaluudesta luokitella monitoimiyrityksiä, joilla on vain yksi vakuutus. Tällaisissa monitoimiyrityksissä sattuneet tapaturmat tulevat luokitelluiksi samaan luokkaan toiminnan luonteesta riippumatta.

Jotkin kunnat ottavat työntekijöilleen vain yhden vakuutuksen, vaikka niiden palveluksessa on useille eri toimialoille sijoitettavia työntekijöitä. Tästä syystä näiden kuntien palveluksessa olevien palkansaajien työtapaturmat tulevat tilastoiduksi yleisen kuntasektori -toimialaluokan alle.

Tilastossa toimialaluokitusta on käytetty joko 1- tai 2-numerotasolla. Tarkimpaan luokitukseen on pyritty niillä toimialoilla, joissa tapaturmia tiedetään sattuneen keskimääräistä enemmän.

ESAW-muuttajat

Työpiste

Muuttujalla kuvataan sitä, työskentelikkö tapaturmaan joutunut henkilö oman työnantajan hallinnoimassa työpisteessä vai muun kuin oman työnantajan omistamassa tai johtamassa työpisteessä.

Työtehtävä

Työtehtävä kuvaa tapaturmaan joutuneen henkilön tekemää työvaihetta vahingoittumishetkellä. Työtehtävä ei kuitenkaan tarkoita ammattia.

Työsuoritus

Työsuoritus kuvaa tapaturmaan joutuneen henkilön täsmällistä toimintaa ennen vahingoittumista. Muuttujan tiedoilla tarkennetaan työtehtävästä saatavaa kuvaa tapaturmaa edeltävistä tapahtumista.

Poikkeama

Poikkeamalla tarkoitetaan viimeisintä tapaturmaan johtanutta poikkeavaa tapahtumaa ennen vahingoittumista.

Vahingoittumistapa

Vahingoittumistavalla kuvataan tapaa, jolla vahingoittunut ruumiinosa joutui kosketuksiin vamman aiheuttajan kanssa.

Vahingoittumistapaan liittyvä välitön aiheuttaja

Vahingoittumistapaan liittyvällä välittömällä aiheuttajalla tarkoitetaan tietoa siitä aineellisesta tekijästä, jonka kanssa vahingoittunut ruumiinosa joutui tapaturman sattuessa tekemisiin.

Vahingoittunut ruumiinosa

Vahingoittuneella ruumiinosalla tarkoitetaan sitä ruumiinosaa, jota tapaturma on ensisijaisesti vahingoittanut.

Vamman laji

Vamman lajilla kuvataan työtapaturman aiheuttaneen ruumiinvamman luonnetta. Vamman laatua kuvaava tieto perustuu joko lääketieteelliseen diagnoosiin tai tapaturmailmoituksen kuvaukseen.

2 Tilastotutkimuksen menetelmäkuvaus

2.1 Tilaston perusjoukko

Suomen virallisen tilaston sarjaan kuuluvan työtapaturmatilaston aineisto on saatu useista eri lähteistä. Tapaturmavakuutuskeskus (TVK) toimittaa Tilastokeskukselle palkansaajien ja yrittäjien työtapaturmia koskevat tiedot, kun taas maatalousyrittäjiä koskevat tiedot saadaan Maatalousyrittäjien eläkelaitoksesta (Mela). Lisäksi tilaston laadinnassa hyödynnetään Tilastokeskuksen työssäkäyntitilaston sekä työvoimatutkimuksen tietoja.

Tapaturmavakuutuslaitosten liiton aineisto

Palkansaajien ja yrittäjien (pl. maatalousyrittäjät) tapaturmatiedot perustuvat Tapaturmavakuutuskeskuksen (TVK) saatuun aineistoon, jossa havaintoyksikkönä on yksittäinen tapaturmatapaus. Aineistossa ovat mukana kaikki ajanjaksolla 1.1.–31.12 sattuneet tapaturmat, joista vakuutusyhtiöt ovat maksaneet korvauksia. Aineisto sisältää demografisia tietoja vahingoittuneesta (ikä, sukupuoli) sekä monipuolisesti tietoja tapaturmaolosuhteista, aiheuttajasta ja seurauksista. Tietosisältö on entisestään monipuolistunut, kun vuonna 2003 alettiin Eurostatin työtapaturmatilastouudistuksen (ESAW) myötä kerätä yhteiseurooppalaisen muuttujaluettelon mukaisia tietoja.

Palkansaajien ja yrittäjien (pl. maatalousyrittäjät) työtapaturmia koskevat tiedot on alunperin koottu vahinkoilmoituslomakkeista, joilla työnantajat ovat ilmoittaneet vakuutusyhtiöön työntekijöille sattuneista tapaturmista. Samalla lomakkeella ilmoitetaan vakuutusyhtiölle myös ammattitaudeista, mutta Suomessa ammattitaudit ja työtapaturmat tilastoidaan erikseen. Työterveyslaitos laatii vuosittain Suomen virallisen tilaston (SVT) sarjaan kuuluvaa ammattitautitilastoa.

Tiedot täydentyvät tapaturman korvauskäsittelyn kuluessa, mutta tilastoa tehdessä ei kuitenkaan voida odottaa aivan lopullisia tietoja. Tilaston tiedot (lähinnä työkyvyttömyysaika) saatetaan ajan tasalle lähes 1,5 vuotta tapaturmaa seuraavan vuoden päättymisestä. Se tarkoittaa sitä, että esimerkiksi vuoden 2016 tilaston aineiston tietoja on täydennetty aina vuoden 2018 alkupuolelle saakka. Suhteellisen pitkä aika on tarpeen aineiston riittävän luotettavuuden varmistamiseksi.

Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen aineisto

Maatalousyrittäjien työtapaturmatiedot perustuvat Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen Tilastokeskukseen toimittamaan yksilötasoiseen kokonaisaineistoon, joka sisältää tietoja kaikista niistä työtapaturmista, joista Mela on maksanut korvauksia.

Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutusta koskevat perussäädökset ovat maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaissa. Pakollisen vakuutuksen piiriin kuuluvat Suomessa asuvat 18–64 -vuotiaat maatalousyrittäjät. Maatalousyrittäjällä tarkoitetaan henkilöä, joka omaan tai yhteiseen lukuun tai perheyrytyksen jäsenenä tai yrittäjän avopuolisona harjoittaa maatilataloutta vähintään viiden hehtaarin viljelmällä. Maatalousyrittäjäksi luetaan myös kalastaja, joka harjoittaa ammattimaista kalastusta työsuhteessa olematta tai perheenjäsenenä. Maatalousyrittäjäksi luetaan myös poronhoitaja, joka tekee poronhoitotyötä omaan, perheenjäsenensä tai pariskunnan lukuun tai henkilö, joka tekee työtä poronhoitajan perheenjäsenenä.

Tilastossa käytetty tapaturman määritelmä vastaa muiden yrittäjien ja palkansaajien tapaturman määritelmää. Ne maatalousyrittäjät, jotka tekevät maatalousyrittäjätyötä säännöllisesti, mutta jotka jäävät esimerkiksi ikänsä tai työpanoksen pienuuden vuoksi pakollisen vakuutuksen ulkopuolelle, voivat ottaa vapaaehtoisen

tapaturmavakuutuksen. Aineiston sisältö vastaa suurelta osin TVK:n keräämää aineistoa. Osassa muuttujia Melan luokitus on hienojakoisempi kuin TVK:n aineistossa.

Tilastokeskuksen aineistot

Tilaston laadinnassa on käytetty myös Tilastokeskuksen työssäkäyntitilastoa, josta on henkilötunnuksen avulla poimittu tietoja tapaturman uhrien koulutustasosta. Työssäkäyntitilasto tehdään vuosittain Tilastokeskuksessa ja sen keskeisin tehtävä on tuottaa alueittaista tietoa väestön taloudellisesta toiminnasta. Työntekijöiden lukumääriä ja työpanosta (tehdyt työtunnit) koskevat tiedot ovat Tilastokeskuksen työvoimatutkimuksesta. Tutkimuksen perusteella saadaan kuva koko 15–64-vuotiaan väestön työhön osallistumisesta. Tilaston laadinnassa käytetään työvoimatutkimuksen vuosikeskiarvotietoja.

3 Tietojen oikeellisuus ja tarkkuus

3.1 Aineiston luotettavuus

Työtaturmavakuutus on hoidettu Suomessa yksityisten vakuutusyhtiöiden kautta. Tapaturmavakuutuskeskus (TVK) on lakisääteisen tapaturma-vakuutuksen keskuselin, jonka päätehtävä on koordinoita lakisääteisen tapaturmavakuutuksen toimeenpanoa. Suomessa lakisääteistä tapaturmavakuutusta harjoittavan vakuutusyhtiön on oltava TVK:n jäsen.

Työnantajan on otettava teettämäänsä työtä varten tapaturmavakuutuslain (608/48) mukainen pakollinen tapaturmavakuutus sen myöntämiseen erikseen toimiluvan saaneesta vakuutuslaitoksesta. Työnantajan vakuuttamisvelvollisuus alkaa kuitenkin vasta, kun työnantajan kalenterivuonna teettämien työpäivien luku ylittää 12. Vakuuttamisvelvollisuus ei koske valtion virkamiehiä eikä valtioon työsuhteessa olevia henkilöitä. Valtion on kuitenkin maksettava heille työtaturman ja ammattitaudin johdosta tapaturmavakuutuslain mukainen korvaus valtion varoista.

Palkansaajien tapaturmien osalta tilaston kattavuus on hyvä, koska käytännössä kaikki työntekijät ovat tapaturmakorvauksen piirissä. Tapaturmien ilmoittamista ei laiminlyödä, koska ilmoittamisesta on työnantajalle taloudellista hyötyä. *Myös vakuuttamattomassa työtaturmat kuuluvat aineistoon, niiltä osin TVK vastaa tapausten käsittelystä ja korvausten maksamisesta.*

Yrittäjille vakuuttaminen on vapaaehtoista lukuun ottamatta maatalousyrittäjiä, joiden on otettava pakollinen työtaturmavakuutus Maatalousyrittäjien eläkelaitoksesta (Mela) mikäli tilakoko ylittää 5 hehtaaria. Myös kalastajien ja poronhoitajien on otettava vakuutus Melasta. Tämän johdosta kaikki edellä mainittujen yrittäjien työtaturmat tulevat kattavasti tilastoiduksi. Melalla on maan kattava asiamiesverkosto, joka välittää tiedot tapaturmista Melaan. Sen sijaan muut yrittäjät voivat ottaa vapaaehtoisen vakuutuksen. Arviolta 41-42 prosentilla muista kuin maatalousyrittäjistä on vapaaehtoinen työtaturmavakuutus.

Vuosi 2008 oli kuudes, jolloin tapaturmatiedot kerättiin ESAW -muuttujien mukaisesti. Edellisvuosiin verrattuna jakaumat vaikuttavat yhdenmukaisilta ja kohtuullisen järkeviltä. Lisäksi työtaturmaan johtaneen tapahtumasarjan kulkua kuvaavat muuttujat ovat keskenään sopusoinnussa. Tallennusohjeisiin voi vielä kokemuksen karttuessa kuitenkin tulla tarkennuksia, mikä saattaa vaikuttaa tulevien vuosien aineistoista saataviin tuloksiin ESAW -muuttujien osalta jonkin verran.

Työtaturmatiedot kerätään vahinkoilmoituslomakkeella. Ilmoituslomakkeen täyttöä ei yleensä laiminlyödä, koska ilmoitusvelvollisuuden täyttämistä on taloudellista hyötyä työnantajalle. Melan aineisto on todennäköisesti luotettavampi kuin TVK:n, koska tilaston tallentajat ovat samalla korvauskäsittelijöitä. Lisäksi aineiston luotettavuutta lisää se, että Melan asiamiehet toimivat välittäjinä korvaushakemuksen täyttämässä ja lähettämässä.

4 Julkaistujen tietojen ajantasaisuus ja oikea-aikaisuus

Tilaston ilmestymistiheys ja mittausjakso

Työtaturmatilaston aineisto valmistuu viiveellä ”n+1 vuotta”, jossa n kuvaa tilastovuotta. Esimerkiksi vuonna 2016 sattuneita työtaturmia koskeva aineisto valmistuu vuonna 2018. Aineisto ei kuitenkaan ole valmistuessaan aivan lopullinen, sillä se täydentyy vielä joillain tapauksilla korvauskäsittelyn myötä

senkin jälkeen, kun se on toimitettu Tilastokeskukseen. Koska katkaisukohta on joka vuosi sama, ovat tilastovuodet keskenään vertailukelpoisia, jos ei ole tullut muita esim. lainsäädännöllisiä muutoksia, jotka vaikuttavat korvauskäytäntöön.

Suhteellisen pitkä viive on välttämätön lopullisen seuraamustiedon vuoksi. Seuraamustiedolla tarkoitetaan vammasta aiheutunutta työkyvyttömyyden kestoa eli poissaolopäiviä työstä. Pitkällä viiveellä varmistetaan aineiston riittävä luotettavuus.

Tapaturmavakuutuslain mukaan päivärahaa suoritetaan, jos vahingoittunut on kokonaan tai osittain kykenemätön tekemään työtään vähintään kolmena peräkkäisenä päivänä, tapaturmapäivää lukuun ottamatta.

5 Tietojen saatavuus ja läpinäkyvyys/selkeys

Referenssivuodesta 2005 lähtien työtapaturmatilastot julkaistaan vain verkkojulkaisuna. Verkkojulkaisu ja tilastoa koskevat tietokantataulut löytyvät osoitteesta: <http://tilastokeskus.fi/til/ttap/index.html>.

Työtapaturmatilaston julkaisusta vastaa Työelämä-vastuualue. Tilaston vastuuhenkilöinä toimii Arto Miettinen (etunimi.sukunimi@stat.fi) sekä Outi Stenbäck (etunimi.sukunimi@stat.fi).

6 Tilastojen vertailukelpoisuus

6.1 Muuta tietoa työtapaturmista ja ammattitaudeista

Työtapaturmista ja ammattitaudeista on saatavissa tietoja myös muilta tahoilta:

Tapaturmavakuutuskeskus (TVK)

TVK julkaisee vuosittain omaa tilastoa korvatuista työtapaturmista ja ammattitaudeista. Tilasto on saatavissa sekä paperi- että verkkojulkaisuna. Näiden lisäksi TVK julkaisee verkkosivuillaan poikkileikkaustilastoa, jossa vertaillaan kahta ajanjaksoa. Työtapaturmien luvut eivät ole tässä tilastossa lopullisia, vaan tilaston avulla voidaan tarkastella tapaturmien määrän kehittymisen suuntaa. TVK:n ja Tilastokeskuksen julkaisemat työtapaturmia koskevat tilastotiedot perustuvat samaan lähdeaineistoon, mutta tilastointiperusteissa on eroja. Vuoden 2005 aineistosta lähtien sekä Tilastokeskus että TVK ovat käyttäneet työtapaturman määritelmänä *vähintään 4 päivän työkyvyttömyyttä*, joka on Eurostatin työtapaturmatilastossaan käyttämä raja. TVK:n julkaisema tilasto ei sisällä lainkaan yrittäjille sattuneita työtapaturmia. Sekä TVK että Tilastokeskus erottavat kuntasektorin omaksi luokakseen.

TVK julkaisee myös tutkimusraportteja kuolemaan johtaneista työtapaturmista, jotka perustuvat Työpaikkaonnettomuuksien tutkintajärjestelmään (TOT).

Maatalousyrittäjien eläkelaitos

Maatalousyrittäjien eläkelaitos julkaisee omaa tilastoa maatalousyrittäjien työtapaturmista.

Työterveyslaitos

Työterveyslaitos on vuodesta 1964 lähtien ylläpitänyt työperäisten sairauksien rekisteriä (entinen ammattitautirekisteri). Rekisteri sisältää vakuutuslaitoksille ilmoitetut uudet ammattitaudit sekä lääkäreiden työsuojeluviranomaisille ilmoittamat uudet ammattitaudit ja työstä johtuneet muut sairaalloiset tilat. Työterveyslaitos julkaisee vuosittain tilaston diagnostisoiduista ammattitaudeista. Työterveyslaitos julkaisee myös työtapaturmatilastoa, jossa kunta-alan työtapaturmat tilastoidaan ammatin perusteella.

Eurostat

Euroopan Unionin tilastovirasto Eurostat julkaisee vuosittain tietoa unionin jäsenmaissa sattuneista työtapaturmista (European Statistics on Accidents at Work, ESAW).

Muut

Sosiaali- ja terveysministeriön työsuojeluosasto ylläpitää tapaturmaselostusrekisteriä, johon on kerätty aineistoa vaikealaatuiseen vammaan tai kuolemaan johtaneista työtapaturmista vuodesta 1982 alkaen. Dokumenteissa on selostettu tapaturman kulku, siihen johtaneet välilliset ja välittömät syyt sekä mahdollisuudet estää samankaltaisten tapaturmien toistuminen. Vuodesta 1985 alkaen rekisteriin on liitetty

Tapaturmavakuutuskeskuksen ja keskeisten työmarkkinajärjestöjen välisen sopimuksen perusteella tutkitut työssä ja työpaikalla sattuneet kuolemaan johtaneet työtapaturmat.

Tietoa metsänomistajien ja palkansaajien työtapaturmista löytyy Luonnonvarakeskuksen (Luke) julkaisemasta Metsätilastollisesta vuosikirjasta.

6.2 Aikasarjat

Työtapaturmatilastoa on laadittu aina vuodesta 1898 alkaen. Alkuperäiset tilastojulkaisut ovat Helsingissä Tilastokeskuksen kirjastossa (ANNUAIRE STATISTIQUE DE FINLANDE 1903, p. 269-273. (http://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/67177/stv_1903.pdf?sequence=1)). 1900-luvun vaihteen jälkeen työtapaturmatilastoon ovat vaikuttaneet monet lakimuutokset sekä luokitusmuutokset, jotka vaikuttavat aikasarjan vertailukelpoisuuteen vuosien saatossa, mutta työtapaturmadatan julkaiseminen jatkuu edelleen.

Työtapaturmatilaston sisältö ei ole pysynyt samana vuosien varrella, sillä työtapaturmatilaston aikasarja sisältää vuosilta 1976-1994 myös todetut ammattitaudit. Työmatkalla sattuneet työtapaturmat eivät kuitenkaan ole sisältyneet aikasarjan lukuihin, vaan niistä on kerätty tietoa vuodesta 1992 alkaen.

Yrittäjille sattuneet työtapaturmat ovat tulleet tilastoiduksi vain jos yrittäjä on ottanut vapaaehtoisen työtapaturmavakuutuksen. Nykyisin arviolta 41–42 prosenttia yrittäjistä on vakuuttanut itsensä työtapaturman varalta työtapaturmavakuutuksella (n = 125 000). Tapaturmien määrä kuvastaa siten myös vakuuttamisen suosiota yrittäjien keskuudessa. Voidaan arvela, että riskialoilla työskentelevät vakuuttavat itsensä todennäköisemmin kuin pienemmän tapaturmariskin aloilla toimivat yrittäjät. Yrittäjille sattuneiden työpaikkatapaturmien lukumäärä on vaihdellut 2000–4000 tapauksen välillä vuosina 1995–2015.

Vuodesta 1992 lähtien työtapaturmatilasto on laadittu Tilastokeskuksessa. Vuonna 2007 toteutetun tilastouudistuksen jälkeen palkansaajien työpaikkatapaturmia koskeva aikasarja on voitu päivittää luotettavasti vuoteen 1996 saakka. Maatalousyrittäjien työtapaturmatiedot voidaan esittää vuodesta 2000.

6.3 Tilastokeskuksen työtapaturmatilaston uudistus

Vuonna 2007 tilastoyhteistyön tuloksena Tilastokeskuksen työtapaturmatilastoa (referenssivuosi 2005) harmonisoitiin Eurostatin ESAW -tilaston mukaiseksi. Samalla tehtiin perusteltuja muutoksia, joiden myötä on mahdollista saavuttaa myös kansallisesti yhtenevät luvut. Seuraavat muutokset tai tarkistukset tehtiin:

- Siirryttiin käyttämään vähintään 4 päivän työkyvyttömyys -rajausta (vuoteen 2004 asti rajausta oli vähintään 3 päivää).
- Asetuksen vamma (SAPA60) -tapaukset sisällytettiin aineistoon.
- Työharjoittelussa olevat koululaiset, laitospäivät yms. poistettiin suhdelukutarkasteluista (eivät ole työvoimatutkimuksen luvuissa).
- Eräitä yrittäjiin kuuluvia oli vakuutusmuodon perusteella aiemmin laskettu palkansaajiksi; virhe korjattiin TVK:ssa ja korjattu aineisto 1996–2005 saatiin toukokuussa 2007.
- Sattuneiden tapaturmien ja työntekijöiden määrän suhdetta kuvaava tapaturmasuhteen tunnusluku laskettiin 100 000 työntekijää kohden. Vuoteen 2004 asti tunnusluku laskettiin 1 000 työntekijää kohden.
- Kuntasektori esitetään erillisessä luokassa toimialatarkastelussa.

Palkansaajien osalta aikasarjat voitiin päivittää muutosten mukaisiksi vuoteen 1996 asti. Maatalousyrittäjien osalta aikasarja ulottuu vuoteen 2000 saakka.

7 Yhtenäisyys

Tilaston yhtenäisyys ja vertailukelpoisuus muihin tilastoihin on esitetty kohdassa 6.1.

Lisätietoja

Arto Miettinen 029 551 2963

Outi Stenbäck 029 551 2517

Vastaava tilastojohtaja:
Jari Tarkoma

tyotapaturmat@tilastokeskus.fi

www.tilastokeskus.fi

Lähde: Työtapaturmat 2016, Tilastokeskus

Asiakaspalaute: www.tilastokeskus.fi/palaute

Tietopalvelu ja viestintä, Tilastokeskus
puh. 029 551 2220
www.tilastokeskus.fi

Julkaisutilaukset, Edita Publishing Oy
puh. 020 450 05
asiakaspalvelu.publishing@edita.fi
www.editapublishing.fi

ISSN 1796-0479
= Suomen virallinen tilasto
ISSN 1797-5999 (pdf)